

Van klas 2M naar klas 3M

Inleiding

Wat wil je later worden? Die vraag heb je vast al vaker gehoord. Voor sommigen is het antwoord heel makkelijk, voor anderen is het flink lastiger.

Dit schooljaar en de jaren die volgen moet je een aantal grote keuzes maken die te maken hebben met jouw toekomst. Zo is het de bedoeling dat je dit jaar twee vakken laat vallen (waaronder 1 kunstvak), volgend schooljaar een profiel kiest en in het jaar daarna een vervolgopleiding.

Om je daarbij te helpen, heb je in de mentorlessen onderzocht waar jouw interesses liggen en welke vaardigheden jij bezit. Dit heb je gedaan door oefeningen te doen als de 'Beroepenboom', tijdens de mentorlessen diverse tests te doen en door een aantal dagen mee te lopen op het werk van een familielid en/of kennis.

Volgend schooljaar stroom je door naar klas 3 Mavo. Je laat dan slechts twee vakken vallen. Toch moet je de keuze zorgvuldig maken. Het kan tenslotte invloed hebben op je uiteindelijke doorstroommogelijkheden. Informatie over de verschillende profielen en doorstroommogelijkheden vind je in deze brochure.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Jaar 3 + 4 Mavo: algemeen	4
De profielen	5
Keuze maken	6
LOB in leerjaar Mavo-3	7
Overzicht keuzes Mavo	8
Doorstromen naar de Havo	9
Overzicht keuzes Havo	10
Overzicht van de vakken	11
Nederlands	11
Engels	11
Wiskunde	11
Lichamelijke opvoeding	12
Kunstvakken 1	12
Rekenen	12
Nask 1	12
Nask 2	13
Geschiedenis	13
Economie	13
Biologie	13
Duits	14
Drama	14
HELP... Ik heb nog geen flauw idee wat ik moet kiezen!	15

Jaar 3 + 4 Mavo: algemeen

Je gaat een groot deel van je leven werken. Dan kun je maar beter iets doen wat je echt graag wilt en waar je blij van wordt.

Er zijn vier profielen waar je uit kunt kiezen:

- Economie
- Techniek
- Landbouw
- Zorg & welzijn

Het MLF stelt de uiteindelijke keuze voor jullie een jaar uit. In leerjaar Mavo-3 heb je 6 verplichte vakken; Nederlands, Engels, wiskunde, CKV, LOB en lichamelijke opvoeding.

Van de overige vakken - biologie, Duits, economie, geschiedenis, kunst, nask1, nask2 – mag je twee vakken laten vallen. Één daarvan moet een kunstvak zijn. De kunstvakken zijn beeldend audiovisueel, beeldend tekenen en drama.

Kunstvakken 1 (CKV) heb je alleen in leerjaar 3. Het is echter wel een examenonderdeel. Je dient het dus af te ronden met een voldoende om door te kunnen stromen naar leerjaar 4.

Uiteindelijk doe je in Mavo-4 eindexamen in zes of zeven vakken. Naast de vakken Nederlands, Engels en maatschappijleer 1 kies je dus nog drie of vier vakken. De vakken die je kiest moeten wel passen in een profiel. De definitieve vakkenkeuze maak je in periode 3 van leerjaar 3.

De profielen

Aan de profielen binnen het VMBO, te weten Economie, Techniek, Landbouw en Zorg & welzijn, zijn verschillende profielen in het MBO verbonden:

Profielen VMBO	Profielen MBO
Economie	Economie en Ondernemen (EO) Horeca, Bakkerij en Recreatie (HBR)
Techniek	Bouwen, Wonen en Interieur (BWI) Maritiem en Techniek (Ma&T) Mobiliteit en Transport (M&T) Media, Vormgeving en ICT (MVI) Produceren, Installeren en Energie (PIE)
Land/groen	Groen
Zorg & welzijn	Zorg en Welzijn (Z&W)
Intersectoraal	Dienstverlening en Producten (D&P)

Ieder profiel biedt een kern aan. In deze kern zitten de vakken Nederlands, Engels en maatschappijleer 1, maar ook profielgebonden vakken.

Profielgebonden vakken zijn verplichte vakken die gekoppeld zijn aan een bepaald profiel.

Profiel	Verplicht vak	+ keuze uit
Economie	Economie	Wiskunde <i>of</i> Duits
Techniek	Wiskunde	Nask 1
Landbouw	Wiskunde	Biologie <i>of</i> Nask1
Zorg & Welzijn	Biologie	Wiskunde <i>of</i> Geschiedenis

Keuze maken

Dit schooljaar laat je dus twee vakken vallen, waaronder minimaal één kunstvak.

In *februari* maak je een voorlopige keuze.

In *maart* maak je de definitieve keuze.

Het is belangrijk dat je uiteindelijk een richting en vakkenpakket kiest wat jou inspireert. Jouw huidige keuze met betrekking tot het vak wat je laat vallen heeft invloed op de mogelijke profielkeuzes en daarmee de doorstroom naar het MBO of eventueel de Havo. Bij veel opleidingen en richtingen op het MBO en de Havo zijn bepaalde vakken verplicht. Het is dus verstandig om hier alvast onderzoek naar te doen.

Je kunt eens een kijkje nemen op de site www.kiesmbo.nl om informatie te vinden over diverse beroepen en hun kansen op de arbeidsmarkt OF om de kijken wat de toelatingseisen zijn die horen bij de verschillende opleidingen.

De keuzes die je maakt doe je digitaal met behulp van het systeem Zermelo. Hierbij wordt je stap voor stap – van richting tot keuzevak – begeleid in het maken van je keuzes.

LOB in leerjaar 3 Mavo

Het is belangrijk dat je een goed beeld hebt van wie je bent en wat je kunt. Hoe beter jij jezelf kent en weet wat je kunt, des te beter kun je een goede opleidings- en beroepskeuze maken. Natuurlijk hoeft je dit niet helemaal alleen te doen. Van jouw decaan heb je in leerjaar 3M eenmaal per 2 weken LOB. LOB staat voor Loopbaan Oriëntatie Begeleiding. Wat doe je aan LOB?

- onderzoeken hoe jij naar jezelf kijkt en wat jouw kwaliteiten zijn
- inzichtelijk maken wat jouw wensen zijn mbt jouw toekomstig werk (werkomgeving, werktijden, vakgebieden etc)
- studiekeuzetesten
- Almere on Stage
- bliksemstages
- sollicitatietraining
- werkstuk maken over de opleiding van interesse

Overzicht keuzes Mavo

Algemeen deel			
Nederlands	Engels	Wiskunde	
Lichamelijke opvoeding	Kunstvakken 1 (CKV)	LOB	
Profielen			
Techniek	Zorg & welzijn	Economie	Landbouw
Verplicht: Nask 1 (Wiskunde) *	Verplicht: Biologie	Verplicht: Economie	Verplicht: ☐ Biologie <i>of</i> ☐ Nask 1
Kies 5 vakken: ☐ Biologie ☐ Duits ☐ Economie ☐ Geschiedenis ☐ Kunst bld AV * ☐ Kunst bld tek ☐ Kunst drama ☐ Nask 2	Kies 5 vakken: ☐ Duits ☐ Economie ☐ Geschiedenis ☐ Kunst bld AV * ☐ Kunst bld tek ☐ Kunst drama ☐ Nask 1 ☐ Nask 2	Kies 5 vakken: ☐ Biologie ☐ Duits ☐ Economie ☐ Geschiedenis ☐ Kunst bld AV * ☐ Kunst bld tek ☐ Kunst drama ☐ Nask 1 ☐ Nask 2	Kies 5 vakken: ☐ Biologie ☐ Duits ☐ Economie ☐ Geschiedenis ☐ Kunst bld AV * ☐ Kunst bld tek ☐ Kunst drama ☐ Nask 1 ☐ Nask 2

* In 3 Mavo is wiskunde verplicht

* Het is slechts mogelijk om 1 kunstvak te kiezen, dus òf kunst beeldend audiovisueel, òf kunst beeldend tekenen òf kunst drama

Doorstromen naar de Havo

Het is mogelijk om na je eindexamen door te stromen van 4 Mavo naar 4 Havo.

Er is wel een aantal eisen aan deze doorstroom verbonden:

- Je hebt een TL-diploma, waarbij je – naast maatschappijleer - tenminste 7 vakken hebt afgerond;
- Jouw vakkenpakket sluit aan bij één van de Havo-profielen;
- Je volgt een extra lessenserie wiskunde in februari/maart teneinde betere aansluiting te krijgen op het niveau wat vereist wordt in 4 Havo;
- Indien jij aardrijkskunde kiest in 4 Havo, wordt van je verwacht dat je na het eindexamen Mavo bijspijskert voor dit vak door het doen van een aantal taken.

Niet alle vakken worden aangeboden in de Mavo bovenbouw. Kortom: als je wilt doorstromen van 4 Mavo naar 4 Havo, dan moet je daar NU al rekening mee houden in jouw vakkenpakketkeuze!!!

Overzicht keuzes Havo

Algemeen deel			
Nederlands CKV		Engels Maatschappijleer	Lichamelijke opvoeding
Maatschappij		Natuur	
C&M Cultuur & Maatschappij	E&M Economie & Maatschappij	N&G Natuur & Gezondheid	N&T Natuur & Techniek
<p>Profieldeel: Geschiedenis</p> <p>Kies 1 vak: ☐ Duits ☐ Frans</p> <p>Kies 1 vak: ☐ Duits ☐ Frans ☐ Kunst drama</p> <p>Kies 1 vak: ☐ Aardrijkskunde ☐ Economie</p>	<p>Profieldeel: Economie Geschiedenis ☐ Wiskunde A <i>of</i> ☐ Wiskunde B</p> <p>Kies 1 vak: ☐ Aardrijkskunde ☐ Duits ☐ Frans</p>	<p>Profieldeel: Biologie Scheikunde</p> <p>Kies 1 vak: ☐ Wiskunde A ☐ Wiskunde B</p> <p>Kies 1 vak: ☐ Aardrijkskunde ☐ Natuurkunde</p>	<p>Profieldeel: Biologie Natuurkunde Scheikunde Wiskunde B</p>
<p>Vrije deel: (kies 1 vak) ☐ Aardrijkskunde ☐ Duits ☐ Economie ☐ Frans ☐ Kunst drama ☐ Wiskunde A ☐ Wiskunde B</p>	<p>Vrije deel: (kies 1 vak) ☐ Aardrijkskunde ☐ Duits ☐ Frans ☐ Kunst drama</p>	<p>Vrije deel: (kies 1 vak) ☐ Duits ☐ Economie ☐ Frans ☐ Geschiedenis</p>	<p>Vrije deel: (kies 1 vak) ☐ Duits ☐ Economie ☐ Frans ☐ Geschiedenis</p>

Overzicht van de vakken

Nederlands

Nederlands is een vaardigheidsvak.

Leesvaardigheid: snel en efficiënt informatie uit media kunnen halen. De kennis om de hoofd- en bijzaken te onderscheiden, de kern ervan weer te geven en de waarde van de inhoud in te schatten. Ook het kunnen lezen en waarderen van literaire teksten is van belang.

Schrijfvaardigheid: de kennis om helder en overzichtelijk informatie weer te geven, argumenten hanteren om te overtuigen en een onderwerp beschouwend neer te zetten in correct en aantrekkelijk Nederlands.

Spreekvaardigheid: het lef ontwikkelen om groepen mensen toe te spreken en je boodschap helder en overtuigend over het voetlicht te kunnen brengen.

Kijk- en luistervaardigheid: het zijn vaardigheden die je min of meer elke dag al gebruikt in en buiten school. Het zijn studievaardigheden, die je wel verder moet ontwikkelen om straks op MBO-niveau succesvol te kunnen studeren.

Engels

De meest gesproken taal ter wereld is Engels en je kunt bijna overal ter wereld met Engels communiceren. Zelfs wie nooit naar het buitenland gaat, komt er in eigen land mee in aanraking. Superhandig dus om deze taal goed te leren beheersen.

Het vervolgonderwijs gaat ervan uit dat je Engels in voldoende mate beheerst om er lessen in te volgen of boeken te lezen. Er zijn steeds meer studies waar Engels de voertaal is.

Wiskunde

Wiskunde is een wereldtaal, maar helaas is het voor ons mensen een verschrikkelijk moeilijke taal om vloeiend te spreken. Het mooie van deze taal is dat er op de afspraken geen uitzonderingen zijn en dat er steeds wat moois bijkomt.

Je bent eigenlijk altijd bezig met wiskunde. Waarom verdient de een meer dan de ander? Ligt het aan het soort werk of ook aan het aantal uren dat je werkt?

Wanneer is je limonade te zoet en wanneer moet je er meer siroop bij doen? Wat moet je doen als je voor honderd mensen limonade moet maken? Als ik elke maand tien euro spaar, hoeveel heb ik dan na vijf jaar? Maar wat dan als de rente verandert?

Natuurlijk weet iedereen dat je wiskunde nodig hebt bij vakken als natuurkunde, scheikunde, economie en nog veel meer.

Lichamelijke opvoeding

Bij lichamelijke opvoeding maak je vorderingen met veel verschillende sporten en bewegingsvormen. Je leert en ervaart dat sporten leuk, leerzaam en gezond kan zijn. De docenten lichamelijke opvoeding vinden het niet alleen belangrijk dat je meedoet, maar ook dat je elkaar helpt om beter te worden. De individuele prestatie is belangrijk, maar de teamprestatie ook. Je leert daarom ook respectvol met elkaar om te gaan en voor elkaar te zorgen.

Biologie

Biologie onderzoekt op welke manier het leven in elkaar zit, van eencelligen, via plant, bacterie en virus tot het complexere dier, waaronder de mens. Ook de invloeden die planten, dieren en mensen op elkaar hebben komen aan bod.

Een aantal andere onderwerpen waar je meer over gaat leren zijn: de zintuigen, het zenuwstelsel, de huid, bloedvatstelsel, gedrag bij dieren en mensen, voortplanting van planten en dieren en waar komt je voedsel vandaan.

Duits

Een extra vreemde taal erbij? Altijd een goed idee! Maar waarom dan Duits? Wist je dat Duits de meest gesproken moedertaal is in Europa? Zo'n 100 miljoen mensen spreken Duits als moedertaal, terwijl Engels de moedertaal is van slechts 55 miljoen mensen.

In het moderne Europa 'zonder grenzen' doen wij als Nederlanders zaken met allerlei landen, maar het meest met Duitsland. Daar verdienen we in Nederland een groot deel van onze boterham mee! In veel Nederlandse bedrijven zitten ze dan ook te springen om personeel dat goed vreemde talen beheerst, omdat je makkelijker zaken doet met de klant als die in de moedertaal geholpen kan worden.

De kans dus dat je Duits tegenkomt op vakantie of in je werk is dus groot. Toch wel handig dat je er iets van begrijpt!

Economie

Economie is een breed vak waarin het gaat om al die onderwerpen die op de economische pagina's van kranten aan bod komen; geld, goudvoorraad, winst & verlies, primaire en secundaire arbeidsmarkt, werkgelegenheid, arbeidsparticipatie, bruto nationaal product, begrotingoverschot, AEX-index, verzorgingsstaat, vrije markt, monopolypositie, concurrentiebeding, inflatie, devaluatie, huurwaardeforfeit, hypotheekrente, etc.

Let op: je leert niet handel te drijven of geld te verdienen, maar wel de termen die in die wereld gebruikt worden en het rekenwerk dat ermee gepaard gaat.

Geschiedenis

De onderwerpen die in klas 3 aan de orde komen zijn Staatsinrichting en het Historisch Overzicht. Bij Staatsinrichting onderzoeken we hoe Nederland een democratische rechtsstaat is geworden en de werking daarvan. Het Historisch Overzicht begint in 1900 en neemt ons mee langs een flink aantal belangrijke gebeurtenissen en ontwikkelingen tot nu toe.

Kunst beeldend

Denk jij altijd in plaatjes? Beschik je over een flinke dosis fantasie en creativiteit? Dan is dit vak misschien wel iets voor jou! Tekenen is natuurlijk ook schilderen, op het platte vlak, 2D. Handvaardigheid is met allerlei materialen ruimtelijk werken, 3D. Bij audiovisuele kunst komen beeld en geluid samen. Laat je uitdagen om wat jouw hart voelt uit te drukken in een mooi kunstwerk en zo anderen te raken.

Kunst drama

Bij drama ga je werken aan je eigen spelvaardigheid en je vaardigheid in het maken van drama-presentaties (vormgeving, regie, zeggingskracht). Je gaat dus praktisch aan de slag. Je bedenkt presentaties en deze tellen allen mee voor je examen. Daarnaast leer je ook de 'vaktaal' spreken (= theorie). Voor dit vak heb je lef, humor en inzet nodig en je moet niet bang zijn voor spannende confrontaties met elkaar en het publiek.

Nask 1

Energie gaat nooit verloren... maar verandert van vorm. Met elektriciteit maken we licht, warmte en bewegingen. Maar kan het ook de andere kant op? Van bewegingen, licht en warmte weer elektriciteit maken? Waarom kan ik 200 kg niet optillen, maar met enkele katrollen wel omhoog takelen?

Wist je wel, dat als we allebei tegelijkertijd van een schuurtje springen we ook tegelijkertijd op de grond aankomen, ongeacht ons gewicht?

Bij het vak natuurkunde gaan we met proefjes deze vragen verklaren. Klassikaal worden de formules die erbij horen uitgelegd, maar gelukkig hoeft je ze niet uit je hoofd te leren.

Nask 2

Nask 2 staat in het teken van het vak scheikunde. Vele zelfsprekende zaken hebben met dit vak te maken. Denk maar eens aan; tandpasta, handcrème, zeep, veilig drinkwater... Deze producten kunnen niet gemaakt worden zonder het een en ander te weten over de stoffeigenschappen. Waarom roest ijzer? Waarom smaakt cola zoet, terwijl het toch echt een zure oplossing is? DAT ga je onderzoeken. Wist je dat plastic van aardolie is gemaakt?? Een aantal andere onderwerpen waar je ook meer over gaat leren: wat zijn mengsels en zuivere stoffen, hoe veilig is een schoonmaakmiddel, verbrandingen, blussen van branden, moleculen en atomen, chemische industrie.

HELP... Ik heb nog geen flauw idee wat ik moet kiezen!

Het is soms lastig om nu al te bedenken wat je later wilt gaan doen. Dat is ook niet zo gek, je zit pas in de 2^e klas en je mag nog heel lang doorleren.

Bedenk allereerst dat je nog geen keuze hoeft te maken welke opleiding je gaat doen. Je hoeft alleen maar twee vakken te laten vallen. Daarbij is het handig als je een idee hebt welke richting je op wilt; economie, techniek, zorg & welzijn of landbouw.

Om een beetje verder te komen zijn er tal van mensen, websites en boeken die je kunnen helpen.

Tips:

- voer eens een gesprek met je mentor en/of je ouder(s).
- interview een 3e-klas leerling over zijn/haar keuze.
- neem nog eens al het materiaal door wat je tijdens de mentorlessen hebt gebruikt/ingevuld om meer te leren over jouw kwaliteiten, interesses en vaardigheden.
- bezoek één van de volgende websites:
  - www.opleidingenberoep.nl
  - www.kiesmbo.nl
  - www.carrieretijger.nl
  - www.roc.nl
  - www.icares.nl
- ga in gesprek met de decaan.

